

Jaar van Verzet als vertrekpunt

In 2025 beseft elke Nederlander dat het behouden van vrede, vrijheid en democratie inspanning kost en dat hij daar invloed op kan hebben en verantwoordelijkheid in kan nemen.

Het Platform heeft dat actief gefaciliteerd door een breed scala aan verhalen over de Tweede Wereldoorlog te vertellen die samen rechtdoen aan de complexiteit van de ingrijpende gebeurtenissen en aan de actuele lessen die er uit getrokken kunnen worden.

Sinds 15 april 2016 is het Platform Herinnering WO2 actief als professionele vertegenwoordiging van de sector van herdenken en herinneren van WO2. Om versnippering tegen te gaan en actief de toekomst tegemoet te treden was meer samenwerking nodig. Partners in het Platform zijn het Nationaal Comité 4 en 5 mei, het NIOD, de OGS, de SMH 40-45 en de Liberation Route Europe.

Het Platform wil de slagkracht van het veld verhogen zonder te vervallen in institutionalisering. Het Platform is zelf ook geen uitvoerder, maar zet wel voor meerdere jaren de inhoudelijke lijnen uit (agenda-settend). De kunst is gebruik te maken van de kracht die er al bij de verschillende organisaties is.

Het 'Jaar van Verzet' was het eerste grote project waaraan de partners in het Platform WO2 gezamenlijk invulling hebben gegeven. Er zijn veel deelnemers aangehaakt en er is veel bereikt.

Om te leren van de ervaringen en handvatten te bieden voor de toekomst, heeft een evaluatie plaatsgevonden. De belangrijkste les is dat vooraf niet alleen de inhoud van het thema helder moet zijn, maar ook het ambitieniveau dat met het themajaar wordt nagestreefd. De rollen van de verschillende deelnemers moeten duidelijk zijn en ook hun taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden moeten helder zijn belegd. Dit vergt in een vroeg stadium meer tijd en aandacht van *alle* betrokkenen, maar betaalt zich later terug.

Hieronder eerst de belangrijkste gedachten over

- ambitieniveau
- onderwerpkeuze
- inhoudelijke kaders
- organisatie

Daarna een voorstel voor een aanpak van volgende themajaren.

Bij elk themajaar moet tijdig duidelijk zijn wat het **ambitieniveau** is – soms groots en meeslepend maar soms ook redelijk bescheiden. Het is niet de bedoeling om elk jaar groot uit te pakken! Groot is een themajaar met veel serieuze activiteiten in het hele land, een landelijke publiekscampagne met een groots én fijnmazig publieksbereik, zoals het themajaar Verzet. Onder bescheiden verstaan we een themajaar met een meer interne oriëntatie, vooral gericht op het uitdiepen van een thema en/of het versterken van het veld. Het thema fungeert dan als een gezamenlijke, maar ook redelijk vrijblijvende paraplu. Minimaal zal er in elk jaar aandacht zijn voor het koesteren van de community: een verdiepend jaarcongres over het thema, een gezamenlijke opening en afsluiting van het jaar en een regelmatige B2B nieuwsbrief.

Het Platform wil met de **onderwerpkeuze** goed aansluiten bij de maatschappelijke actualiteit en relevantie en belangrijke initiatieven die er al zijn, zoals in 2021 bijvoorbeeld de tv-serie van de VPRO en de tentoonstellingen over de internationale wereldorde in het Rijksmuseum en het Indisch Herinneringscentrum. Als er dit soort stevige programma's al plaatsvinden, kan daarbij worden aangehaakt met de landelijke publiekscampagne voor het themajaar en een gerichte inzet van de communicatiewerkgroep en de werkgroep educatie. Een thema als 'Leven met de oorlog na de oorlog', zonder grote evenementen, leent zich eerder voor een meer decentrale, bescheidener aanpak.

Passend bij de ambitie van het Platform om agenda-settend te zijn voor de sector en niet alleen de bestaande beelden over WO2 te bevestigen, maar echt "recht te doen aan de complexiteit van de ingrijpende gebeurtenissen en de actuele lessen die eruit getrokken kunnen worden", wordt **per domein een visie (of referentiekader)** op het jaarthema gemaakt om inhoudelijke lijnen uit te zetten en partijen te inspireren om zich bij het themajaar aan te sluiten.

Tevens biedt dit document criteria voor de **subsidievoorwaarden**. Het ministerie van VWS, als duurzame partner van de leden van het Platform, kan op basis daarvan jaarlijks activiteitenprogramma's vaststellen. Voor het Vfonds, de aangewezen (co-) financier voor lokale projecten, kan het kader de basis vormen voor calls for proposals en subsidietoewijzingen.

Duidelijke afspraken over de **organisatie** - en dus ook over taken, rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden – zijn essentieel voor een plezierige en effectieve samenwerking in het themajaar. Een centrale rol is daarbij weggelegd voor het directeurenoverleg. Daar worden de lijnen uitgezet en de plannen voor de themajaren ontwikkeld. De secretaris van het Platform bewaakt de voortgang en besluitvorming. Het directeurenoverleg gaat tijdig de dialoog aan met de domeinen, het projectteam en de communicatiewerkgroep om te toetsen of het ambitieniveau kan worden gehaald en wat daarvoor nodig is. Uitgangspunt van het Platform is om altijd te zoeken naar een *coalition of the willing*.

Het directeurenoverleg stelt niet alleen de doelstellingen van het themajaar vast, maar beschrijft ook de rollen van de betrokkenen. Waar nodig wordt **capaciteit** gereserveerd bij de deelnemers aan het themajaar. Ook wordt tijdig gezorgd voor adequate projectleiding en ondersteuning, - deze valt dan onder de secretaris van het Platform.

Het **bestuurlijk overleg** is het gremium met de voorwaardenscheppende rol én het gezag om te zorgen voor een goede afstemming met en borging van de uitvoeringsagenda's bij financiers. Aandachtspunt is bijvoorbeeld dat het Platform wel kaders aanreikt voor de subsidievoorwaarden, maar zelf geen partij is in de besluitvorming erover. En andersom is het belangrijk dat de financiers niet op de stoel van de uitvoerders gaan zitten. De financiers zijn gesprekspartner in het bestuurlijk overleg. Bij het directeurenoverleg kunnen zij uitgenodigd worden, dit is geen standaard procedure.

Stel, je wilt het themajaar 2021 voorbereiden en het wordt redelijk groots en meeslepend. Dan ziet de planning er als volgt uit.¹

Januari 2019

Initiatiefase => heldere projectopdracht

- Het directeurenoverleg bereidt een projectopdracht van 1-2 A4 voor. Die zet een helder ambitieniveau neer (qua samenwerking, publieksbereik, programmering, educatie, verstevigen community e.d.) en biedt de inhoudelijke basis voor het referentiekader. Secretaris van het platform bewaakt de voortgang.

Februari 2019

- De voorzitter van het bestuurlijk overleg heeft de eerste communicatie met de financiers over dit onderwerp en koppelt daarover terug.

Maart 2019

Definitiefase => plan van aanpak, programma van eisen

- Er wordt een startbijeenkomst georganiseerd met alle betrokkenen. Denk aan de communicatiewerkgroep, de vertegenwoordigers van de domeinen, de digitale en de internationale dimensies en relevante buitenstaanders (Rijksmuseum, VPRO). Tijdens deze bijeenkomst vullen alle betrokken het stuk inhoudelijk aan met hun

¹ Hier is uit gegaan van de fasering die we kennen uit projectmanagement en wat er per fase wordt opgeleverd. Ik ben uitgegaan van het directeurenoverleg als opdrachtgever - en initiator van het onderzoek of het themajaar een haalbare zaak is. Een projectmatige aanpak betekent overigens natuurlijk ook dat er tussentijds voortdurend kan worden bijgestuurd (op ambitieniveau, geld en tijd) in het overleg tussen opdrachtgever / directeurenoverleg en projectteam.

expertise. Ze geven ook antwoord op de vraag wat ze kunnen doen om het gevraagde ambitieniveau te halen, welke resultaten ze kunnen halen en welke producten ze kunnen leveren, wie vanuit hen de trekker wordt, welke capaciteit ze beschikbaar kunnen stellen en wat ze nodig hebben om er een succes van te maken.

- De projectleider, die net is geworven, woont de bijeenkomst bij en verwerkt de uitkomsten. Tijdens de bijeenkomst wordt de projectteam samengesteld.
- Ook de taak om de community te verstevigen (startconferentie, nieuwsbrief, opening en afsluiting) wordt helder belegd.

April 2019

Ontwerpfase => projectontwerp

- De input uit de startbijeenkomst wordt in het directeurenoverleg beoordeeld – gaan we dit inderdaad zo doen, is dit een evenwichtig geheel, zijn er aanpassingen nodig, verwachten we de randvoorwaarden te kunnen realiseren?
- De projectleider verwerkt de resultaten van dit gesprek in samenspraak met de projectteam tot een inhoudelijk referentiekader en een plan van aanpak.

Mei-oktober 2019:

- Projectteam:
 - stelt communicatieboodschap op over het themajaar dat door de instellingen wordt gedeeld. Uitvraag communicatiebureau voor begeleiding in- en externe communicatie.
 - kondigt themajaar aan op www.tweedewereldoorlog.nl
 - brengt lopende projecten in kaart waarbij kan worden aangesloten
- Aankondiging call for proposals vfonds

Zomer 2019:

Vorbereiding => gedetailleerd ontwerp

Projectteam legt gedetailleerd ontwerp voor aan directeurenoverleg

- Vaststelling geactualiseerde domein-agenda's
- Vaststelling communicatieplan themajaar
- Zo nodig instellen social media team

September –november 2019:

- Openstelling Call for Proposals ihkv themajaar 2021 door vfonds met inspanningsverplichting op de inzet van capaciteit

December 2019– maart 2020

Projectteam:

- Inventariseren activiteiten bij instellingen
- Opstellen kalender themajaar
- Bijeenkomsten verbindingen op het thema

Maart 2020

Projectteam legt voor aan directeurenoverleg:

- Afstemmen over evaluatie en lessen trekken uit vorig themajaar
- Vaststellen publiekscampagne
- Vaststellen B2B communicatie en tools
- Vaststellen educatieve lijn

brengt highlights themajaar in kaart
bereidt startconferentie B2B voor

September

- Draaiboek Startbijeenkomst
- Opstellen agenda's Nieuwsbrieven

Oktober 2020:

Realisatie => projectresultaat

- Startconferentie / kick-off
- Start nieuwsbrief B2B

Januari 2021:

Nazorg => continu aandacht voor aanpassingen die nodig zijn om succesvol te zijn / blijven

- Publieke Start themajaar

December 2021:

- Gezamenlijke afsluiting van het themajaar

Januari – februari 2022:

- Evaluatie en verantwoording

ORGANISATIE

Bestuurlijk Overleg

= voorwaardenscheppend, lobby en afstemming met financiers

Directeurenoverleg

= opdrachtgever van het themajaar

Projectteam

= uitvoerder van de gezamenlijke, overkoepelende activiteiten van het themajaar, zoals campagnes, startbijeenkomst, nieuwsbrieven en afsluitende bijeenkomst

- *Projectleider Platform WO2: algehele coördinatie*
- *Secretaris Platform WO2 (verbinding met directeurenoverleg en bestuurlijk overleg)*
- *Ondersteuner Platform WO2*

Vertegenwoordigers van Platformorganisaties maken deel uit van de projectteam. Ze leggen verbindingen in hun domein en organiseren bijvoorbeeld bijeenkomsten met het veld:

- Manager Communicatie Platform (SLRE): link met communicatieteam
- Vertegenwoordiger NC/SMH: educatie
- Vertegenwoordiger SMH: museale activiteiten & bijeenkomsten van de community ism NC
- Vertegenwoordiger NIOD: kennis
- Vertegenwoordiger NC: herdenken en vieren & bijeenkomsten van de community ism SMH
- Vertegenwoordiger NOB: digitale dimensie